

विकुरुवेऽन्यथान्यथा करोषि ब्राम्हणकाम्यया ब्राम्हणमानलिप्सया ॥२॥ द्यावापृथिव्योः दिविपृथिव्योऽचयत्रस्थीपतेतत्र एषा काप्यास्त्रीपुंसयोः अन्योन्याभिलाषरूपा इच्छास्ति मोक्षादन्यन्निकांमपदं नास्तीत्यर्थः ॥३॥ मेमया तव लो ॥४॥ ५॥ ६॥ ७॥ ८॥ सा काम्याऽनतिक्रमणीया ॥९॥ १०॥ ऋषिणा वदान्येन ॥११॥ १२॥ १३॥ १४॥ १५॥ १६॥ १७॥ १८॥ यथा कृषिक्तो मिव राजेदयं भवत्येवं स्त्रीमतामेवेदं वै

भीष्मउवाच अष्टावक्रोऽन्वपृच्छतां रूपं विकुरुषे कथं ॥ न चानृतं ते वक्तव्यं ब्रूहि ब्राम्हणकाम्यया ॥२॥ स्मृवाच द्यावापृथिव्योर्यत्रैषा काम्या ब्राम्हणसत्तम ॥ शृणुष्व अवहितः सर्वे यदिदं सत्यविक्रम ॥३॥ जिज्ञासेयं प्रयुक्तमिच्छिरीकतुं तवानघ ॥ अब्युत्थो न न ते लोकाजिताः सत्यपराक्रम ॥४॥ उत्तरो मां दिशं विद्धि दृष्टं स्त्रीचापलं च ते ॥ स्थविराणामपि स्त्रीणां बाधते मेधुनज्वरः ॥५॥ तुष्टः पिता महस्ते घृतथा देवाः सवासवाः ॥ सत्येन च कार्येण संप्राप्तो भगवानिह ॥६॥ प्रेषितस्तेन विप्रेण कन्यापित्रा हि जन्मभ ॥ तवोपदेशं कर्तुं वै तच्च सर्वं कृतं मया ॥७॥ क्षेमैर्गमिष्यसि गृहं श्रमश्च न भविष्यति ॥ कन्याप्राप्य सितं विप्रपुत्रिणीं च भविष्यति ॥८॥ काम्यया पृष्टवांस्त्वमां ततो व्याहृतमुत्तमं ॥ अनति क्रमणीया सा कृत्स्ने लोके स्त्रिभिः सदा ॥९॥ गच्छ स्वस्कृते कृत्वा किंचान्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ यावद्दुर्वीमि विप्रैर्ब्रह्मणा प्रसादिता चास्मि तव हेतो हि जन्मभ ॥ तस्य संमाननार्थं मेत्त्वपि वाक्यं प्रभाषितं ॥१०॥ भीष्मउवाच श्रुत्वा तु वचनं तस्याः स विप्रः प्रांजलिः स्थितः ॥ अनुज्ञातस्तथा चापि स्वगृहं पुनराव्रजत् ॥११॥ गृहमागत्य विश्रान्तः स्वजनं परिपृच्छ च ॥ अभ्यगच्छच्च तं विप्रं न्यायतः कुरुनंदन ॥१२॥ पृष्ट्वैतेन विप्रेण दृष्टं त्वे तन्निदर्शनं ॥ ग्राहविप्रं तदा विप्रः स्फुरीतेनांतरात्मना ॥१३॥ भवता समनुज्ञातः प्रास्थितो गंधमादनं ॥ तस्य चोत्तरतो देवो दृष्टं मे देवं तं महत् ॥१४॥ तया च सह मनुज्ञातो भ्रातृश्चापि प्रकीर्तितः ॥ श्रवितश्चापि तद्वाक्यं गृहं चाभ्यागतः प्रभो ॥१५॥ तमुवाच तदा विप्रः सतां प्रतिगृहाण मे ॥ न क्षत्रविधियोगे न पत्रहि परमं भवान् ॥१६॥ भीष्मउवाच अष्टावक्रस्तथैकत्वा प्रतिगृह्यतां प्रभो ॥ कन्यां परमधर्मात्मा प्रीतिमांश्चाभवत्तदा ॥१७॥ कन्यातां प्रतिगृह्येव भार्या परमशोभना ॥ उवासमुदितस्तत्र स्वाश्रमे विगतज्वरः ॥१८॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनि० अष्टावक्रदिक् संवादे एकविंशोऽध्यायः ॥२१॥

पित्रं च ऋषणमापतति स्त्रीमत्वं तु कामकृतं च न वै धमिति स्त्र्यभ्रावेऽयं कस्यापि ऋणी न भवतीति प्रघट्टकार्थः ॥१९॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये ऐकविंशोऽध्यायः ॥२१॥